

ELL ja EMOL ettepanekud riigi eelarvestrateegia dokumenti aastateks 2017-2020

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärgiks on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine. Kohalike omavalitsuste eelarvetesse laekuvad tulud peavad tagama kohalikele omavalitsustele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ning võimaldama kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Tulenevalt ülaltoodust teevad Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit riigi 2017 – 2020 eelarvestrateegia kavandamiseks järgmised ettepanekud.

I Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamine

Ettepanek 1 Taastada 2009 aastani kehtinud omavalitsuste ülesanded spordi ja noorsootöö valdkonnas ja suurendada selleks kohalikele omavalitsustele riiklikest maksudest ja keskkonnatasudest laekuva tulu osa, sh üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohaliku eelarvesse laekuva osa määra.

	2015 oodatav	2016 EA	2017 kava	2018 kava	2019 kava	2020 kava
Tulumaksu %	11,6	11,6	12,13	12,13	12,13	12,13
Tulumaks (milj. €)	841	878	965	1020	1077	1137
Kasv võrreldes eelmise aastaga		+37	+87	+55	+57	+60
-majanduse kasvu arvel		+37	+45	+52	+55	+57
maksu muudatuse arvel			+42	+3	+2	+3

Arvestuste aluseks Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos (17.09.2015)

Katteallikas: Riigieelarve maksutulude kasv (ilma sotsiaalkindlustus makseteta) Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosis (17.09.2015).

Selgitus: 2015. aasta riigieelarve kohaselt on kohalikel omavalitsustel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestatud ülesannete täitmiseks riiklikest maksudest ja riigieelarve eraldistest laekuvaid vahendeid 65,7 miljonit eurot ehk 6,6 % enam kui 2008. aastal. Seevastu riigieelarve maksulised tulud (ilma sotsiaalkindlustusmakseteta ja muude edasiantavate tuludeta) kasvavad 2015. aastal võrreldes kriisieelse 2007. aastaga 841,1 miljoni euro ehk 32,8 %, mis tähendab seda, et kohaliku elu korraldamiseks mõeldud rahaliste vahendite kasv on 5 korda aeglasem kui keskvalitsuse korraldatavas tegevusvaldkonnas. Samal ajal riiklike maksude (käibemaks, aktsiisid) tõusuga on suurendatud teadlikult ka omavalitsuste kulu mis on mõjuatanud oluliselt kohalike omavalitsuste põhiteenuste osutamist - teenuste kvaliteeti.

Ettepanek 2 Suurendada tasandusfondist (TaF) kohalikele eelarvete ühtlustamiseks eraldatavaid vahendeid 2017-2018 aastatel tulude taastamiseks 2009 tasemele.

	2015 oodatav	2016 EA	2017 kava	2018 kava	2019 kava	2020 kava
Tasandusfond (TaF) (€)	75 484 737	76 409 187	86 409 187	97 500 031	97 500 031	97 500 031
Kaevandustasude kompenseerimine	925 450	308 149				
Kasv võrreldes eelmise aastaga			+10 000 000	+11 090 844		

Katteallikas: Riigieelarve maksutulude kasv (ilma sotsiaalkindlustus makseteta) Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosis (17.09.2015).

Selgitus: Kohalike eelarvete tasakaalus hoidmiseks on vajalik ka tasandusfondi taastamine 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega. Arvestama peab sellega, et kaevandamisõiguse tasude muutmisega seotud tulude tasandamine ja selle kaudu tasandusfondi suurenemine ei ole ettepanekus kajastatud, kuid millega peab arvestama 2016 aastal keskkonnatasude seaduse eelnõu ettevalmistamise käigus.

II Eraldised kohalike teede hoiuks

Ettepanek 3 Tulenevalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist tuleks suurendada ka kohalike teede hoiuks eraldavate vahendite mahtu.

	2015 oodatav	2016 EA	2017 kava	2018 kava	2019 kava	2020 kava
Eraldis kohalike teede hoiuks (toetusfondis) (€)	24 712 500	29 712 500	40 456 074	42 478 878	44 602 822	45 494 878
Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeeriumi valitsemisalas projektipõhisteks toetusteks (liik 30).	2 608 725					
Kasv võrreldes eelmise aastaga			+10 743 574	+2 022 804	+2 123 944	+892 056

Katteallikas: Riigieelarve maksutulude kasv (ilma sotsiaalkindlustus makseteta) Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosis (17.09.2015).

Selgitus: Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt. Taotleme teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteede teehoiukavas kavandatud mahtude kasvule.

III Kohalike omavalitsuste tulubaasi tugevdamine

Ettepanek 4 Alustada KOV tulude tõstmist läbi pensionide maksustatavast osast üksikisiku tulumaksuga proportsionaalse vastava osa kandmist kohalikku eelarvesse koos tasandusfondi vastava suurendamisega alates 2019 aastast.

Katteallikas: Riigieelarve maksutulude kasv (ilma sotsiaalkindlustus makseteta) Rahandusministeeriumi suvise majandusprognosis (17.09.2015).

Pensionidelt tulumaksu eraldamine ja tasandusfondi suurendamine kohalikele eelarvetele tulubaasi tugevdamiseks on vajalik ja loogiline arvestades elanike vanuselise koostise muutusi ja vajadust sh pensioniealistele järjest suurenevate teenuse mahu kasvu katmise vajadust.

Ettepanek 5 Aastatel 2016 – 2017 analüüsida kohalike maksude seadust eesmärgiga täiendada kohalike maksude loetelu.

Selgitus: Kohalike maksude osakaal omavalitsuste tuludest on madal, mis on osaliselt tingitud objektiivsetest asjaoludest (näiteks administreerimiskulud), kuid teisalt on valitsuse sekkumise tulemusena vähendatud kohalike omavalitsuste võimalusi (paadi- ja müügimaksu kaotamine).